

Kuvataide

Aineen kuvaus

Kuvataide on taideaine. Oppiminen kuvataiteessa merkitsee elämysten saamista ja uusien oivallusten löytämistä. Kuvataiteen avulla oppilas ilmaisee tunteitaan ja itselleen tärkeitä asioita, jolloin hänen minäkuvansa, itsetuntemuksensa sekä itsetuntonsa kehittyy.

Oppilasta rohkaistaan moniaististen havaintojen tekoon. Häntä ohjataan löytämään yhteys mielikuviansa, jotta hän tulisi niistä tietoiseksi ja oppisi tuottamaan niitä lisää. Häntä ohjataan oma-aloitteisuuteen arvostamalla työskentelyssä hänen omia oivalluksiaan, valintojaan ja päätöksiään.

Opetuksessa tuetaan pohtivaa, tutkivaa ja pitkäjänteistä asennetta työskentelyyn, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn toteuttaminen ja arviointi. Oppilasta rohkaistaan tutkimaan materiaalien ominaisuuksia ja valitsemaan ilmaisulle sopivat työtavat, materiaalit ja välineet. Uusiin välineisiin, tekniikoihin, materiaaleihin ja ilmaisutapoihin tutustuttaessa opettajan ohjaus sekä oppilaiden mahdollisuudet kokeilemiseen ja harjoitteluun ovat tärkeitä.

Kuvataiteen opetuksessa tulee ottaa huomioon oppiaineen sisäinen integraatio, jolloin ilmaisulliset, taidolliset ja tiedolliset tavoitteet toteutuvat samanaikaisesti kuvallisissa harjoituksissa. Tehtävien suunnittelussa ja aiheiden valinnassa huomioidaan mielikuvituksen, keksimiskyvyn ja luovan ongelmanratkaisun kehittäminen. Aihepiirit kytketään oppilaalle merkityksellisiin kokemuksiin.

Kuvataide opetuksen eheyttäjänä

Eheyttäminen tapahtuu aineen omien ainekohtaisten tavoitteiden ehdoilla. Tavoitteisiin pyritään kiinnittämällä erityistä huomiota aiheiden pohdintaan ja valintaan, sisällön erittelyyn ja havainnollistamiseen mielikuvien herättäjänä.

Ihmisenä kasvamisessa kuvataide opettaa ymmärtämään omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua, tunnistamaan oikeaa ja väärää, arvioimaan eettisyyttä sekä tunnistamaan itselleen tyypilliset oppimis- ja ilmaisutavat. Keskeistä kuvataiteessa on tunteiden tunnistaminen ja käsittely.

Kuvataide voi aidosti herättää kiinnostuksen vieraita kulttuureita kohtaan samalla, kun se ohjaa oman kulttuurimme ymmärtämiseen ja arvostamiseen.

Mediataitoja harjoitellaan vastaanottajana ja tuottajana. Opetuksessa ohjataan pohtimaan viestien eettisiä ja esteettisiä arvoja valmiin materiaalin sekä oman ilmaisukielen kautta.

Kuvataide opettaa arkipäivässä vastuulliseen ympäristön hoitoon ja materiaalien käyttöön sekä tutustuttaa ympäristössämme taiteen ekologisiin ja kestäviin ratkaisuihin.

Opetuksessa hyödynnetään nykyaikaista teknologiaa.

Arviointi

Kuvataiteen arvioinnin tehtävänä on oppilaan ohjaaminen, kannustaminen ja motivoiminen opiskeluun. Arviointi antaa suunnan sille, miten hyvin oppilas on saavuttanut opiskelulle asetetut tavoitteet. Oppilasta tulee kunnioittaa vaatimalla hänen edellytystensä mukaista toimintaa.

Kuvataiteessa arvioidaan käytännön taitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja ja tiedonhankinta- ja käsittelytaitoja. Opettaja arvioi havainnoimalla oppilaan työskentelyä tunneilla ja keskustelemalla hänen kanssaan. Arvosanan perustana on jatkuva näyttö eri osa-alueilla.

Arvioinnissa huomioidaan oppilaan kuvallisen kehittymisen vaihe. Tärkeää on, että oppilaalle muodostuu realistinen kuva omasta oppimisestaan ja taidoistaan.

Oppilasta ohjataan myös keskustelemaan prosessin ja tuotoksen herättämistä mielikuvista, tuntemuksista ja ajatuksista. Näin kehittyy taito arvioida itse omaa oppimistaan.

Kuvataiteen arvioinnin tulee olla uusia oivalluksia etsivää.

Luokat 1-4

VUOSILUOKAT 1–4

Tavoitteet

Kuvataiteen oppimisprosessi kehittyy, kun asetetaan tavoitteita havaitsemiselle, mielikuvien muodostumiselle ja taiteelliselle toiminnalle. Opetussuunnitelma kiinnittää huomiota kaikkiin näihin osa-alueisiin.

Oppilas oppii portaittain etenevän opetuksen avulla ja edellytystensä mukaisessa tahdissa

- havaintojen tekoa
- erilaisia ajattelun taitoja; mielikuvien prosessointia, kuvittelua, keksimistä ja luovaa ongelmanratkaisua ja intuitiivisten valintojen tekoa sekä niiden perustelua
- ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- kuvan tekemisen ja tilan rakentamisen taitoja
- eri materiaalien ja työvälineiden tuntemusta
- tarkastelemaan omia ja toisten tekemiä kuvia ja keskustelemaan niistä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspiirissään olevien kulttuurien kuvallista perinnettä sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä
- huolehtimaan oman ympäristönsä viihtyisyydestä
- tunnistamaan eri medioita ja käyttämään niitä valikoivasti

1. luokka	2.luokka	3.luokka	4.luokka
omien havaintojen spontaani ilmaiseminen	omien havaintojen visualisointi ja kertominen	ohjattu havaitseminen	ohjattu havaitseminen ja havaintojen tulkinta
mielikuvien ilmaisemista	mielikuvien laajentamista jasanallistamista	mielikuvien rikastamista	mielikuvien ketjuttamista

Sisällöt

Sisältöjen valinta

Opettaja valitsee sisällöistä ryhmän harrastuneisuuden, taitotason, kypsyyden ja maailmankuvan mukaan ainekset opetukseensa. Opetuksessa pyritään yhdistämään erilaisia työskentelymenetelmiä ja sisältöjä monipuolipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti, jotta kuvataiteen rikkaus tulisi elämyksellisesti koetuksi.

	1. luokka	2. luokka	3. luokka	4. luokka
<i>piirustus</i>	erilaiset piirtimiä ja piirustustapoja, elävän viivan harjoittamista, ihmisen ja liikkeen kuvaamista, havaintoon pohjautuvaa piirtämistä			
	perusmuodot	erilaisia muotoja	viivaimen käyttö suorat, vinot viivat ja kulmat, etukuva ja profiili	pinnan täyttäminen eri tavoin
<i>kirjoitus</i>	kirjainhahmojen piirtäminen, maalaaminen, leikkaaminen			
	rytmi harjoituksia viivoin, viiva harjoituksia viivastolle	kuvakirjeet, kuvan ja tekstin yhdistäminen	viestien ja korttien valmistaminen	tekstaus
<i>maalaus</i>	erilaisia maalausvälineitä ja niiden käyttöä, erilaisia maalaustekniikoita			
	sivellin- ja liitutekniikan alkeita, värien nimeäminen	pää- ja välivärit, kylmät ja lämpimät värit, tummuusasteiden ja vivahteiden erottaminen	valööri	valööri, valo, ja varjo
<i>kollaasi</i>	erilaisia papereita ja pahveja, taittelu, revintä, leikkaus ja liimaus, sommittelun harjoittelua			
	kortit	omamentit	väripaperi-mosaiikki	väri-vivahteiden vaihtelua
<i>painanta ja grafiikka</i>	yksinkertaisia painomenetelmiä			
	luonnonmateriaaleilla painanta	luonnonmateriaaleilla painanta	sablonin käyttäminen	kohopainanta
<i>muovailu ja rakentelu</i>	muovailuvaha, savi, lumi, hiekka, paperi, pahvi, tikut ja muu luonnosta saatava materiaali, kosketus- ja tuntoaistin harjaannuttaminen, 3-ulotteisen rakentelun perustaidot			
	massan tiivistäminen, peukalointi	kaulinta-tekniikka,	levytekniikka, 3-ulotteinen muoto	liikkuvan hahmon tekeminen

		pinnan käsittely ja koristelu		
<i>kuvan tarkastelu ja taidekuva</i>	esimerkkejä erilaisista kuvataiteen teoksista, kuvan sanallistaminen: keskustelua kuvan tunnelmista ja sen herättämistä tunteista, erilaisten kuvan tekotapojen tarkastelua, Joensuussa esillä olevaan taiteeseen tutustumistavärien elämyksellinen havainnointi			
	taidekuva keskustelun lähtökohtana	veistos mielikuvien virittäjänä	maalaus- ja kuvan veistotaiteen sekä grafiikan alkeis-käsitteitä	ohjattu museovierailu
<i>valokuva ja liikkuvat kuvat</i>	valokuva ja liikkuvat kuvat havaintojen teon kohteena, kuvakerronnan alkeet, kuvaviestien lukutaidon kehittämistä			
	ohjatut visuaaliset elämykset	todellisuus ja kuvitteellisuus, satukuvat, uutiskuvat	tarina sarjakuvana	kuvakoot ja kuvakulmat ilmaisussa
<i>ympäristö</i>	luonto ja rakennettu ympäristö esteettisen tarkastelun kohteena			
	lähiympäristön leikkipaikat, koulun piha, pienoismaailmat	kuvitteellisen ympäristön tai maiseman rakentamista	lähiympäristön viihtyvyys: esineet, maisemat	rakentaminen ja rakennukset, maja

Arviointi

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päätyttyä

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

Oppilas

- osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvillean sekä muuntaa havaintojaan kuviksi
- osaa käyttää keskeisiä välineitä ja tekniikoita omassa kuvan tekemisessään sekä käyttää luonnostelua työskentelynsä apuna
- osaa huolehtia työvälineistä ja materiaaleista
- osaa sommittelun perusteita osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä itsearviointissaan.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Oppilas

- osaa keskustella omista ja toisten tekemistä kuvista sekä perustella omia taidemielityksiään ja käyttää keskustelussa kuvataiteen käsitteitä
- tietää, mitä taiteilijat, arkkitehdit ja suunnittelijat tekevät, tuntee joidenkin suomalaisten taiteilijoiden teoksia ja arkkitehtien töitä sekä omassa kokemuspöörissään olevien vieraiden kulttuurien visuaalista ilmaisu
- osaa toimia museossa ja taidenäyttelyssä
- osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Oppilas

- tunnistaa ja osaa arvioida esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössään ja koulussa
- tuntee suunnittelun ja muotoilun perusteita
- osaa työskennellä suunnitelmia tehdessään yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Media ja kuvaviestintä

Oppilas

- osaa arvioida omaa median käyttöään, tehdä omia valintoja ja perustella näkökantojaan
- osaa havaita ja arvioida todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- osaa käyttää joitakin kuvaviestinnän välineitä.

Luokat 5-9

Kuvataiteen opetus vuosiluokilla 5-9

Kuvataiteen opetuksessa 5–9 luokalla painotetaan kuvan merkitystä ilmaisun ja viestinnän välineenä sekä kuvallisen ilmaisun perusteiden ja tekotapojen sekä mediateknologian hallintaa. Opetuksessa kehitetään oppilaan taiteen ja taidehistorian tuntemusta sekä kuvantulkintataitoja kuvallisten tehtävien avulla. Tavoitteena on, että oppilaiden ymmärrys eri kulttuureista ja niiden välisestä vuorovaikutuksesta kehittyy.

Oppimistilanteet tukevat oppilaiden mahdollisuuksia yhdessä työskentelyyn ja vuorovaikutukseen sekä yhteisiin taide-elämyksiin. Tavoitteena on, että opetuksessa oman työskentelyn ja tuotosten arviointi yhdessä toisten kanssa kehittävät oppilaan ymmärrystä kuvataiteen prosesseista ja tukevat kuvallisen ajattelun kehittymistä ja taiteellista oppimista.

Tavoitteet

Aistihavaintojen ja mielikuvien syventämisen kautta pyritään käsitteiden löytämiseen kuvallisessa ilmaisussa.

5.luokka	6.luokka	7.luokka	8.luokka	9.luokka
-havaintojen yhdistämistä	-havaintojen luokittelua	-havaintojen rikastamista tiedon avulla	-havaintojen rikastuttamista tunteiden kautta	-havaintojen rikastamista taidekuvien kautta
-mielikuvat käsitteiden pohjana		-kuvallisen ajattelu-prosessin työstäminen	-kuvallisen ajatteluprosessin monipuolistaminen eri taiteen muotojen avulla	

Oppilas oppii portaittain etenevän opetuksen avulla

- tuntemaan kuvataiteen ja kuvaviestinnän ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja työvälineitä ja oppii käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan
- asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen
- arvostamaan omien ajatustensa, mielikuviansa ja tunteidensa ilmaisemista kuvallisesti
- tekemään esteettisiä valintoja arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja: sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja sekä käyttämään kuvataiteen sanastoa
- tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä sekä eettisestä näkökulmasta
- hyödyntämään kulttuuripalveluja ja sähköisiä viestimiä oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteinä
- ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä elämän erilaisia ilmiöitä.

Sisällöt 5–9

Sisältöjen valinta

Opettaja valitsee sisällöistä ryhmän harrastuneisuuden, taitotason, kypsyyden ja maailmankuvan mukaan ainekset opetukseensa. Opetuksessa pyritään yhdistämään erilaisia työskentelymenetelmiä ja sisältöjä monipuolipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti, jotta kuvataiteen rikkaus tulisi elämyksellisesti koetuksi.

[Sisällöt vuosiluokilla 5-9.](#)

Arviointi

Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

Oppilas osaa

- ilmasta itseään kuvallisin keinoin
- käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja kuvataiteen ja kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita
- valita työskentelyssään tavoitteisiinsa sopivimman materiaalin ja tekniikan

- selostaa kuvan tekemisen prosessin luonnoksista valmiisiin töihin.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Oppilas osaa

- tunnistaa keskeisiä kuvataiteen ilmiöitä ja osaa sijoittaa niitä ajalliseen ja kulttuuriseen yhteyteen
- tarkastella ja tulkita taiteen ja viestinnän kuvia
- hyödyntää näyttely- ja museokäyntejä sekä Internetin kulttuuripalveluja.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Oppilas

- osaa erottaa, arvioida ja arvottaa erilaisten ympäristöjen ja esineitten esteettisiä ja ekologisia ominaisuuksia
- tuntee suunnittelu ja muotoiluprosessin eri vaiheet ja osaa soveltaa niitä työskentelyssään
- tunnistaa kulttuuri- ja tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä.

Kuvaviestintä ja mediaosaaminen

Oppilas osaa

- kuvaviestinnän ja mediateknologian perusteita: valokuvausta, videokuvausta ja digitaalista kuvan käsittelyä ja graafista suunnittelua
- analysoida mediaesitysten sisältöjä, rakennetta ja visuaalista toteutusta.

Työskentelytaidot ja tiedonhankintataidot

Oppilas

- osaa havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saadun palautteen omassa työskentelyssään
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearvioinnissa
- pystyy tehtävän mukaisesti sekä itsenäiseen työskentelyyn että vuorovaikutteiseen yhteistyöhön muiden kanssa
- osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa.